

PICA PICA IN FABULA

MONIEK SPAANS

Het huwelijk van de princess of Lost Castles verkeerde reeds in verregaande staat van ontbinding. Dus toen de Pica pica, beter bekend als de ‘common magpie’ ofwel ekster uit het geslacht Corvidae, de trouwring die de princess haar toen bijna echtgenoot voor de voeten wierp uit hun midden vandaan pikte, om ermee in het ongewisse te verdwijnen, werd de zoektocht van de princess of Lost Castles naar wat eens een glinstering was geweest, een feit.

•

Picardië, bakermat van de Pica pica, ligt zo'n honderd kilometer ten noorden van Parijs. De princess of Lost Castles, die al bij eerder speurwerk naar onder andere de gangen van de *Talpa europaea* haar sporen had verdiend, deed nu onderzoek naar de herkomst van de ekster en zijn kleptomanische verzamelwoede.

Zij beschikte over een vliegbrevet, wat haar goed van pas kwam, daar het open land op de plaatselijke kalksteenplateaus bij uitstek geschikt was voor een nieuwe tak van archeologie: luchtarcheologie.

Zo werd het de princess of Lost Castles mogelijk op moderne wijze oude cultuurgebieden in kaart te brengen, gebieden waar de ekster zich van oudsher toe aangetrokken heeft gevoeld.

•

Ze nam haar intrek in het koetshuis van het landgoed La Faloise iets bezuiden Amiens, de hoofdstad van Picardië, waar ze ook een provisorisch laboratorium inrichtte. Het werd de basis van waaruit de princess of Lost Castles haar bevindingen zou doen.

•

De princess of Lost Castles ontmoette de Queen of the North in le Bibliothèque National in Parijs. Ze hoefden elkaar alleen maar aan te kijken (twee vrouwen die de kunst van het huppelen nog niet verleerd hadden).

Vrijwel tegelijkertijd hadden ze het schetsboek van Villard de Honnecourt, Frans bouwmeester in Picardië, van de plank willen pakken. Het handschrift, dat circa 1275 is ontstaan, was oorspronkelijk als leerboek bedoeld. Het bevatte onder andere praktische wenken voor een aankomend architect (het schatten van de hoogte van een bouwwerk enzovoort) en voor de beeldende kunst in het algemeen. Maar daarnaast bevatte dit boek tekeningen met details van Franse kathedralen uit zijn tijd (onder andere de kathedraal van Amiens), en allerlei andere tekeningen (bijvoorbeeld een leeuw en de aanwijzing hoe die getemd moet worden), waar vooral de Queen of the North belangstelling voor bleek te hebben.

Daarnaast had Villard de Honnecourt ook een studie gedaan naar nestbouw bij de *Pica pica*.

Hieruit bleek dat er reeds in 1269 sprake was van nestbouw op de bovenste omgang van de linker torenspits van de kathedraal van Amiens, wat een bijzonderheid mag heten, aangezien eksters gewoonlijk huizen in bomen, waar ze enorme nesten bouwen van doornige takken bekleed met plukjes haar, mos en plantenwortels. Deze kolossale onderkomens worden naar alle waarschijnlijkheid generaties lang gebruikt en steeds verder uitgebreid.

DNA-onderzoek door de princess of Lost Castles van takken en veren uit het nest staven de juistheid van deze vermoedens: de betreffende torenspits blijkt nog steeds een broedplaats voor een eeuwenoude generatie uit het geslacht *Pica pica*.

De eerste eksterverzameling die de princess of Lost Castles onder ogen kwam, werd in 1837 gevonden door de grensverleggende douanedirecteur Jacques Boucher de Perthes, in de steengroeve van Saint-Acheul. De verzameling die daar welbeschouwd nooit door een ekster achtergelaten kon zijn, bevond zich niet in een nest, maar in een koperen relikwieschrijntje.

De steengroeve van Saint-Acheul bleek tevens een schuilplaats geweest te zijn van de kloosterorde der cistenciënzers, die daar hun heilige schatten verborgen voor de ketters waartegen zij in kruistochten ten strijde trokken.

Op het deksel van het schrijntje waren behalve een afbeelding van een ekster, twee teksten gegraveerd:

‘Imago animi cultus est, indices oculi’ (De gelaatsuitdrukking geeft een beeld van de ziel) en ‘Nosce te ipsum’ (Ken u zelve). Aan de zijkant van het kistje waren de initialen V. en H. aangebracht, die de princess of Lost Castles aan Villard de Honnecourt toeschreef. In het kistje lagen enkele keltische munten, stukjes barnsteen en een zilveren gesp.

‘Wist je dat men in Tirol geloofde dat als je bouillon getrokken van eksters dronk, dat je dan gek zou worden?’ zei de Queen of the North tegen de princess of Lost Castles. ‘In Dresden daarentegen werd eksterbouillon gezien als geneesmiddel, als een medicijn tegen epilepsie.’

‘Nogal een atypische vorm van zwart-witdenken,’ merkte de princess of Lost Castles droog op. Samen met de Queen of the North en de conservator archeologie boog ze zich over de tafelvitrine in de kelder van het Musée de Picardie van Amiens, waar de vondsten uit Saint-Acheul bewaard worden.

‘Als Villard de Honnecourt daadwerkelijk de schrijver van de teksten op het relikwiekistje is,’ zei de princess tegen de Queen of the North, ‘getuigt dat reeds van een enorm inzicht in het eksterdom.’

‘Explain, my dear.’

‘Uit mijn onderzoek blijkt namelijk dat alleen eksters die als jonge vogel uit het nest zijn gehaald, of anderszins zonder ouders zijn opgevoed, diefstalige hebberigheid vertonen. De meeste van deze met de hand opgevoede vogels, zijn dol op glimmende voorwerpen.’

‘La Gazza Ladra.’*

‘Si, si, cara Regina.’

‘Ma perchè?’

‘Perchè, ze zijn op zoek. Ze zijn iets kwijt. Verloren. Ze moeten het spiegelen van emoties door de moeder, waarin zij de affectieve reacties van haar jong op een *verhevigde* manier herhaalt, ontberen. Deze verheving leert het jong: wat ik bij haar zie, wat zij mij op gedramatiseerde wijze laat zien, is niet háár affect, maar het mijne! Nog ingewikkelder gezegd, volgens het moderne cognitieve denken: het jong doet aan referentiële ontkoppeling.’

De Queen of the North knikte bewonderend naar de princess of Lost Castles, die bevlogen vervolgde: ‘Het wordt hem bewust dat het gedramatiseerde affect overeenstemt met zijn eigen innerlijk en men noemt dit (referentiële) verankering. Zo krijgt het jong via antwoordgedrag van de moeder een representatie van zijn innerlijke zelf en zo groeit dat zelf. Het jong weet instinctief dat hij deze spiegeling nodig heeft om tot wasdom te komen. Wanneer deze reflectie hem onmogelijk wordt gemaakt, sublimeert hij het spiegelen en vult hij deze lacune met zijn eigen spiegelbeeld, dat hij opzoekt in menig glimmend voorwerp. Maar het kan hem echter nooit een uitvergroting, een gedramatiseerde manier van zichzelf laten zien. Hetgeen kan leiden tot dwangmatige kleptomanische neigingen.’

* ‘*La Gazza Ladra*’ (De diefstalige ekster), opera van Gioacchino Rossini

‘Chapeau, chapeau, my dear, ik ben multi impressed,’ zei de Queen of the North, terwijl ze een speels tikje tegen de glinsterende parel in het lieve oortje van de princess of Lost Castles gaf.

‘Zo zie je maar,’ snoof de princess. ‘Het legenessyndroom heeft voor de Pica pica een significant andere betekenis en behoeft dringend een volstrekt herziene interpretatie.’

‘Waarvan acte,’ besloot de Queen of the North.

Uit:

De princess of Lost Castles
Picardy, Landescape of the Pica pica
Behavioral Ecology, mei 2004

Met dank aan:

T. Prins, collection manager bird department Zoological Museum Amsterdam, University of Amsterdam
Patricia de Groot, redacteur Em. Querido's Uitgeverij B.V. Amsterdam

Lit.: *Monsters en godinnen, de vroege moeder-kindrelatie*

D. de Raeymaecker © 1998

Album de V.de H., architect du 13^e s., officiële uitg. v.d. Bibl.Nat.(Paris z. j.).

All about birds, W.S. Berridge

The Crows, a study of the Corvids of Europe, Franklin Coombs

Meer avonturen van de princess of Lost Castles en de Queen of the North kunt u lezen in *Het in vergetelheid geraakte koninkrijk van Pablo Swentibold* door Moniek Spaans uitgegeven bij Em. Querido's Uitgeverij BV.

ISBN 90 214 8006 9 / NUR 301/642 te bestellen via: www.moniekspaans.nl info@moniekspaans.nl

© 2004 WITCHES OF PICK WICH PRODUCTIONS